

PRIMUL PATRIARH AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE, MIRON CRISTEA, ÎNTEMEIETOR AL ACADEMIEI DE MUZICĂ BISERICESCĂ DIN BUCUREȘTI

Emil Burlacu

“Muzica bisericească sau cântările bisericești au o deosebită însemnătate în viața poporului român, atât din punctul de vedere al mângâierii sufletești și al educației religioase a credincioșilor, cât și sub raport artistic”.

Numai o personalitate cu o întinsă și adâncă înțelegere a lucrurilor și faptelor a putut exprima atât de simplu și de exact o idee de asemenea complexitate. Pasajul citat face începutul unei note mai ample ce a fost adresată, în anul 1928, “Domniei sale, domnului Constantin Brăiloiu, directorul Academiei de muzică bisericească - București. Autorul - patriarhul Miron Cristea, îngrijorat de starea de decădere în care intrase “cântarea bisericească nu numai în provinciile alipite, ci și în vechiul regat”, și cum l-a preocupat “între multe altele și această chestiune”, a hotărât și a izbutit, în anul 1927, să înființeze “în centrul Patriarhiei”, “cu ajutorul unor bărbați binevoitori bisericii și cu pregătire muzicală” în domeniu, Academia de muzică bisericească. “Scopul acestei școale, îi scrie patriarhul Miron Cristea muzicologului Constantin Brăiloiu, l-am fixat în următoarele puncte:

1) Cântările bisericești din vechiul regat pe psaltichie cuprind un enorm material de frumoase melodii. Aceste melodii tradiționale, luate în psaltichia bisericii grecești, s-au lăfit în tot vechiul regat. În cursul veacurilor vor fi primit desigur felurite influențe, fie compatibile, fie și nepotrivite unor cântări bisericești... Academia va trebui deci să pătrundă în tainele psaltichiei originale, să-i cunoască amănuntele și să restabilească psaltichia în curățenia ei”. În acest sens, înaltul prelat sugerează ca melodiile, riguros selectate, să fie publicate în “colecții canonice”, aprobate de Sfântul Sinod.

2) Psaltichia bisericească, lăfită în Moldova și Muntenia e imposibil să nu fi fost influențată și de aptitudinile muzicale ale poporului român, dând unor lucrări o nuanță etnică românească. Academia va trebui să examineze psaltichia și sub acest raport, menționând ce e bun.

3) Alături de psaltichie, cântăreții de strună români desigur au creat melodii proprii, românești, fie în spiritul psaltichiei, fie într-un spirit independent. Aceste cântări însă trebuie precizate și publicate, întrucât vor fi bune. De exemplu, “Îngerul a strigat”.

Iar în continuare, la punctul al patrulea, lucida și îmbucurătoare constatare, chiar și pe tărâmul muzicii religioase, a unității de neam a poporului român. Prin urmare, punctul 4: “Cântările bisericești din Ardeal și din Banat seamănă cu cele din vechiul regat. Deci trebuie să aibă aceeași origine, lăfându-se probabil de călugări și preoți originari din Moldova și Muntenia. În Banat, cântările bisericești sunt ceva mai înflorite decât cele din Ardeal, fie că le-a influențat talentul muzical al bănățenilor, fie că au fost primite tot de la greci, dar prin intermediul sârbilor învecinați, buni cântăreți, cu muzică populară foarte frumoasă. Cântările bisericești în Basarabia au pierdut, în cele mai multe părți, originalitatea lor, fiind înlocuite de muzica bisericească recitativă a rușilor. Aceste cântări bisericești din provinciile alipite, în mare parte colectate de învățători și dascăli bisericești... trebuie examinate, stabilindu-se cu

unele ar trebui completate, altele eliminate, ca potrivnice dezvoltării unitare a cântărilor bisericești. În scopul acesta, va trebui, cu timpul, să complectăm corpul profesoral și cu profesori care cunosc bine cântările bisericești din acele provincii“. Astfel, în privința Ardealului și a Banatului, patriarhul Miron Cristea consideră că “ar fi un câștig, dacă am atrage la București pe domnul Sabin Drăgoi de la Timișoara, căci în Capitală mai bine și-ar putea dezvolta calitățile muzicale“.

5) Pe baza cunoștințelor temeinice a adevăratei muzice bisericești, Academia va avea chemarea a crește și pregăti profesori de muzică bisericească pentru toate școalele noastre teologice, pentru școalele normale, dirigeuri de coruri bisericești, protopsalți la mitropolii și episcopii și cântăreți de strună superiori pentru bisericile mai de frunte din țară. În scopul acesta, trebuie alcătuit un proiect de lege, care să asigure diplomaților Academiei noastre acest drept. Cei ce vor dori deveni profesori vor trebui să asculte la stat pedagogia muzicală și să obție diploma pentru definitivare“.

O atenție aparte se impune acordată punctelor 6-7, deoarece acestea se vădesc la patriarhul Miron Cristea preocupări care, în plan artistic, ies dincolo de zidurile bisericii. Nu-i de mirare, dacă ne gândim la importanța acordată de înalul prelat teatrului sau vieții literare.

6) Deci întreg materialul psaltichiei, colectat și triat, va cuprinde o bogăție foarte valoroasă de melodii bisericești, care vor inspira pe compozitorii noștri la creațiuni superioare, în spiritul și genul melodiilor tradiționale. Astfel muzica bisericească va porni pe un drum de dezvoltare și evoluție firească în cadrele artistice ale progreselor muzicale.

7) Muzica corală... a ajuns în multe biserici, sub conducerea unor cârpaci muzicali, într-o astfel de stare, care corupe gustul publicului, și dacă nu i se pune stavilă, poate deveni o primejdie. Mulțime de nechemați s-au erijat în compozitori și au introdus în biserici melodii sau cu totul imposibile sau contrare spiritului și evlaviei unor cântări bisericești. Toate aceste cântări trebuie cenzurate, eliminându-se tot ce-i nepotrivit, iar cele corespunzătoare trebuie publicate în ediții canonice“.

În altă ordine de idei, merită a fi amintit, măcar și în treacăt, spațiul destul de larg pe care primul patriarh al Bisericii Ortodoxe Române îl consacră calității corpului profesoral al Academiei de muzică bisericească, structurii catedrelor, programei de învățământ, neocolind, în același timp, partea materială, financiară, amplasamentul noii instituții, procurarea mobilierului și al materialului de trebuință și chiar aprovizionarea cu lemne de foc a școlii.

Interesant este, de asemenea, faptul că, în afară de dovada clară în favoarea grijii, firești altfel, pe care o avea capul Bisericii Ortodoxe Române pentru creșterea tinerei Academii de muzică bisericească, nota se înscrie ca un document de preț în ceea ce privește istoria culturii române în general, întrucât scoate în lumină fața mai puțin cunoscută a activității ce au desfășurat-o personalități marcante ale vieții noastre muzicale. Mai puțin cunoscută, ba, mai mult, împinsă, pentru o vreme, a se resemna sub un con de puternică umbră. Ați remarcat, de pildă, că strălucitul compozitor și folclorist, care avea să ajungă membru corespondent al Academiei Române, Sabin Drăgoi, era dorit de patriarhul Miron Cristea în București, unde și-ar fi putut dedica în condiții mai bune știința sa de a valorifica, la înălțimea împlinirii lor, vechile cântări religioase ale românilor ortodocși. Muzicologul, folcloristul și compozitorul Constantin Brăiloiu, care va fi și el cândva membru corespondent al Academiei Române, remarcabil profesor la Conservatorul din București, întemeietorul Arhivei de folclor a Societății compozitorilor bucureșteni și al Arhivelor internaționale de muzică populară de la Geneva, autor al multor piese rezistente de muzică instrumentală și vocală de cameră, mare culegător de folclor, unul dintre protagoniștii etnomuzicologiei mondiale, a fost, cum ați constatat, și director al Academiei de muzică bisericească, unde a și predat - cursul “Istoria

muzicii și folclor religios“. Profesorul Ioan D. Chirescu, autorul unor lucrări corale de neuitat și care a condus, timp de două decenii prestigioasa formație corală “Carmen“, a fost la Academia de muzică bisericească din București, șef al catedrei de “psaltică și sofegiu comparat“. Apreciatul compozitor, dirijor și folclorist Gheorghe Cucu s-a aflat în fruntea pretențioasei catedre de “armonie, contrapunct, compoziție și dirigenție corală“. De catedra de “liturgică“ a răspuns arhiereul Titu Simedrea, de catedra de “dicțiune, cu specială considerație pentru dicțiunea bisericească“, profesorul Ion Livescu, iar de cea de “canto“, basul de la Opera Română George Felescu.

Acestea erau catedrele. Acesta era corpul profesoral - impunător nu atât prin număr, cât, mai cu seamă, prin calitate și în care înaltul prelat și omul Miron Cristea își puneau toată nădejdea: “Așteptând de la corpul profesoral, cât și de la elevi să-și deie silința ca această Academie, începută de noi, cu ajutorul domniilor voastre..., să ieie cu timpul o dezvoltare tot mai mare, implor ajutorul Celui de sus asupra muncii depuse în ea, dorindu-i rezultate rodnice, spre binele și înflorirea vieții noastre bisericești. Cu patriarhicești binecuvântări“

Miron Cristea

patriarh

* Arhivele Naționale Istorice Centrale, fond “Miron Cristea“, dosarul nr. 17, filele 24-30.

**Der erste Patriarch der Rumänischen Orthodoxen Kirche, Miron Cristea,
der Gründer der kirchlichen usikakademie aus Bukarest
(Zusammenfassung)**

Der Beitrag bezieht sich auf eine Urkunde über die Anfänge der kirchlichen usikakademie, die 1927 in Bukarest von den Patriarchen Miron Cristea gegründet wurde. Aufgrund der Urkundenanalyse werden die Beschäftigungen des hohen Prälaten über die Verwertung der kirchlichen orthodoxen Altmusik hervorgehoben. Die wahre, kirchliche Musik, die zu der religiösen Erziehung, der Entfaltung des ästhetischen Geschmacks und der Entwicklung der Musikkunst im allgemeinen beiträgt, ist von grossem Belang.